

A könyvtárosok és tájékoztatói szakemberek képzésének optimális megoldását az egyetemi oktatás keretében látták, valamelyik más szaktudományi tárggyal összekapcsolva. Ez a képzési forma lehetővé tenné az elmélyült tájékoztatótudományi ismeretek megszerzését éppen úgy, mint annak alkalmazását valamelyik szakterületen. A második legjobb megoldást az egyetemi posztgraduális képzés biztosítaná a már egyetemi végzettségük számára. Itt a fő probléma egyrészt a képzési idő elhúzódnása, másrészt pedig a tájékoztatás kérdéseivel való foglalkozás késői megkezdése. Végül a szakemberképzésnek kevésbé kívánatos formája lehet az egyetemen kívüli tájékoztatótudományi tanfolyamok elvégzése, a technikai (szakközépiskolai) szinten szerezhető szakképzettség. De bármilyen formában történjék is a szakemberképzés, annak mielőbbi megkezdése feltétlenül szükséges.

Problémák

A tájékoztatói rendszer továbbfejlesztése jelentős pénzt és időt igényel. Felvetődik a kérdés, mi történik akkor, ha a szükséges feltételek hiányában a tájékoztatói rendszer nem tudja betölteni rendeltetését. A résztvevők egy veszély- és egy krízis-jegyzéket állítottak össze válaszként e kérdésre.

A veszélyek: párhuzamos kutatások; mind nagyobb függőség külföldi államoktól a tájékoztatás területén; politikai megtévesztések és visszaélések lehetőségeinek növekedése; a titkosság elburjánzása; a tudósok érzékének csökkenése az új eszmék iránt.

A krízisek főleg az alábbi jelenségekkel lesznek kapcsolatosak: nem elegendő pénzügyi támogatás; az együttműködés és koordinálás terén mutatkozó hiányosságok; a szakképzett személyzet terén jelentkező szűk keresztmetszet; a gépek és a terminológia szabványosításával kapcsolatos lemaradás; a jogi és társadalmi problémák megoldatlansága; kevés új találmány.

Következtetések

A vizsgálat végül is öt pontban foglalta össze azokat a legfontosabb javaslatokat, amelyek az osztrák tájékoztatói rendszer fejlesztése szempontjából közvetlenül fontosak és a korlátozott erőforrások mellett is viszonylag gyorsan megvalósíthatók. Ezek a következők:

1. Osztrák tájékoztatói „clearing-house” létrehozása (könyvek és folyóiratok központi katalógusa, általános tájékoztatói központ a tudományos tájékoztatás rendszerét érintő kérdésekben).

2. A könyvtár- és tájékoztatótudomány alapvető kérdéseivel foglalkozó egy vagy több „intézet” alapítása (az oktatási feladatokra és lehetőségekre való tekintettel lehetőleg egyetemeken keretében).

3. A kutatás és fejlesztés célját szolgáló osztrák dokumentációs központ létesítése (az összes folyamatban levő és befejezett osztrák kutatás állandó dokumentációjának ellátására).

4. A tájékoztatás terén nagyobb figyelem és anyagi támogatás biztosítása a felhasználók és a könyvtári és tájékoztatói szakemberek oktatására.

5. Jobb és elmélyültebb „Public relations” kialakítása.

/RAUCH, W.: Scientific information and documentation systems tomorrow: the example of Austria. = Journal of Information Science. 1. köt. 1. sz. 1979. p. 35–41./

(Balázs János)

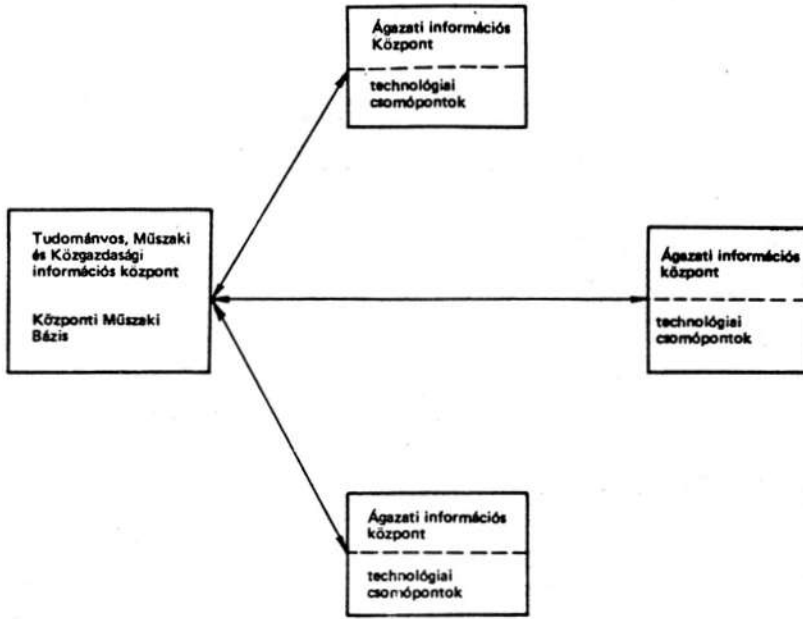
Miként fejlődjen tovább a csehszlovák tudományos, műszaki és gazdasági információs rendszerben a kommunikáció?

A tudományos, műszaki és gazdasági információs rendszer az utóbbi húsz évben a folyamatos minőségi fejlődés állapotában volt. Az információfeldolgozás gépesítésének első kísérleteitől egyes műveletek vonatkozásában eljutott a félig és a teljesen automatizált folyamatokig. Mindinkább elvárják tőle, hogy – az automatizált irányítási rendszerek részeként – a tudományos–műszaki haladás támpillérvé váljék, hogy optimális formában biztosítsa a kutatás és fejlesztés, valamint az irányítás releváns és komprimált információellátását.

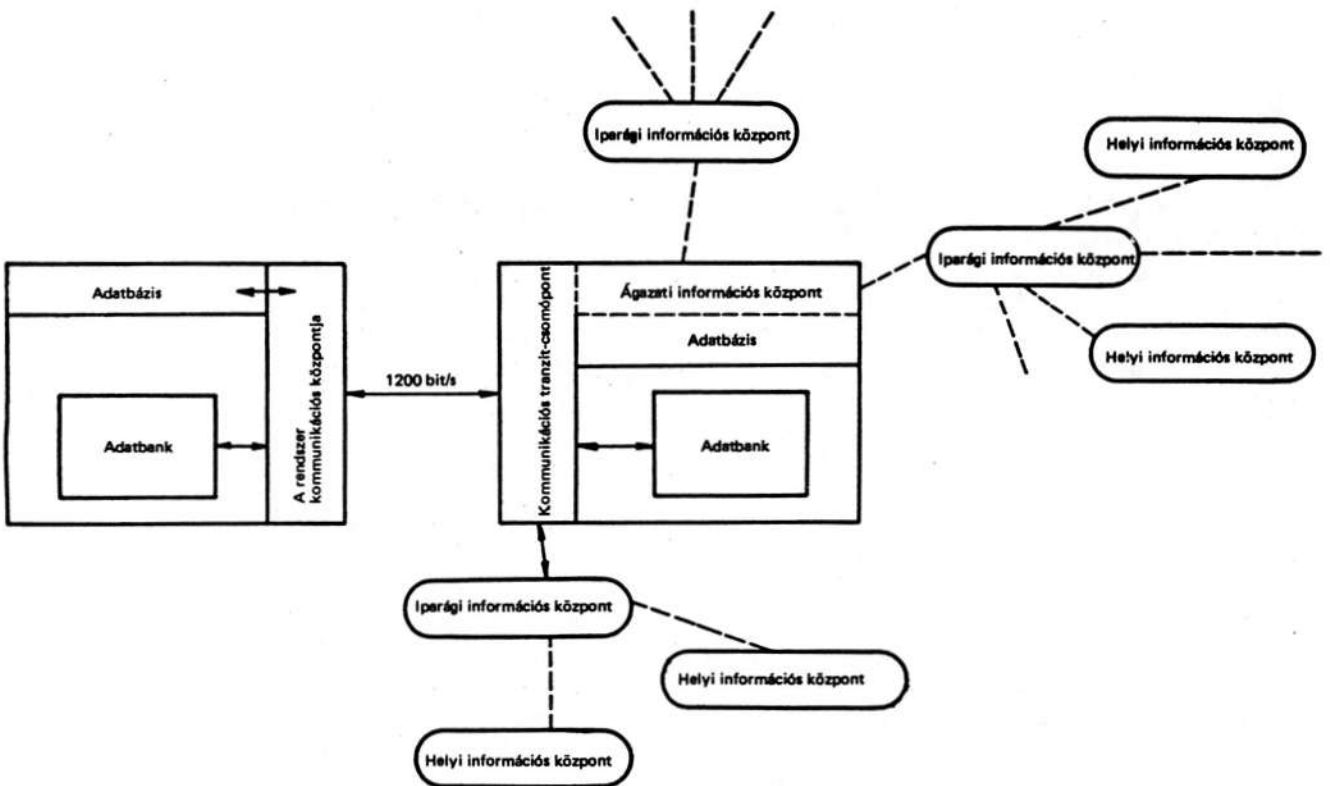
Ebben az összefüggésben stratégiai jelentőségűvé válik a rendszeren belüli, az egyes alrendszerek közötti és a rendszer környezete felé irányuló kommunikáció kérdéseinek lehetőleg jobb – leghatékonyabb és leggazdaságosabb – megoldása.

A kívánatos kommunikációs rendszernek egy meghatározott központ és az egyes megyékben található fiókok között biztosítani kell a sokszoros távhívást, s szerkezetében nagyjából-egészéből azonosnak kell lennie az ország egyéb információs rendszereiben kialakult szerkezettel.

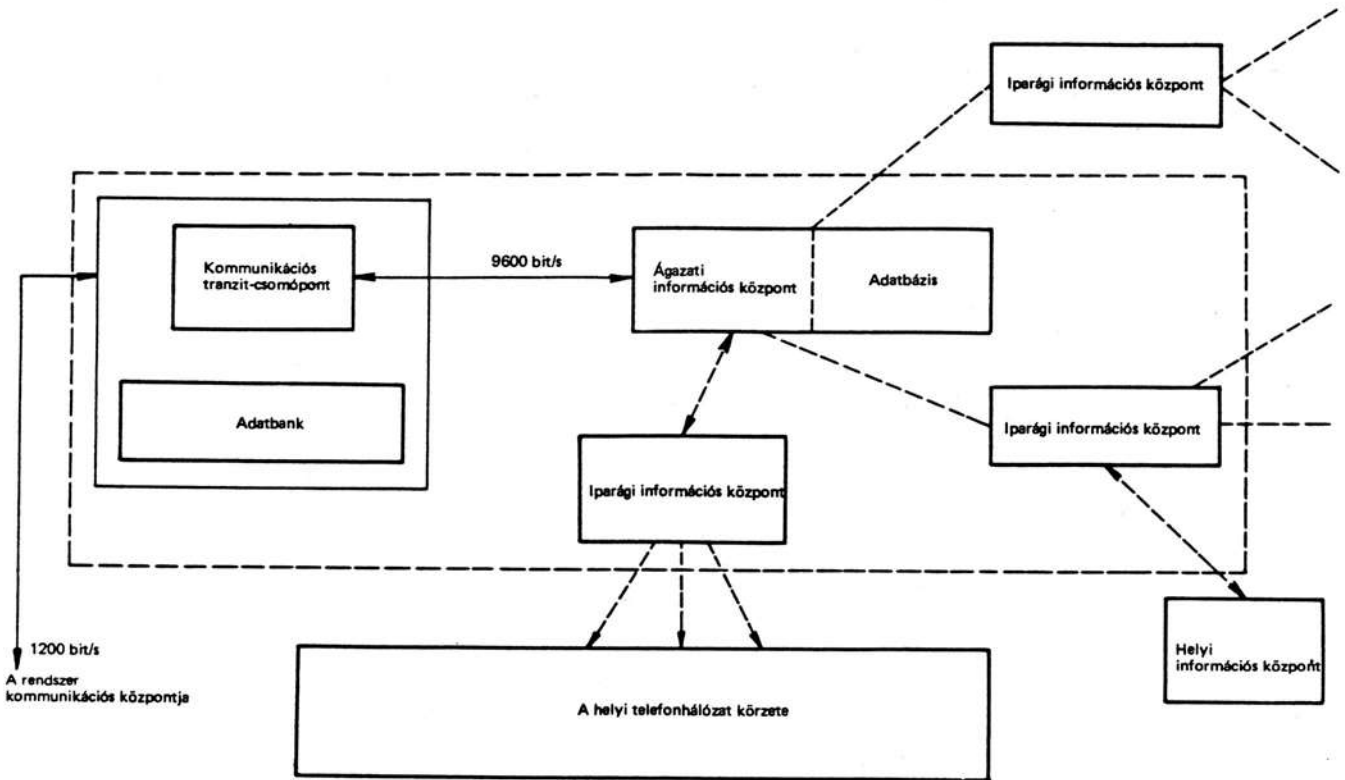
A tudományos, műszaki és gazdasági információs rendszerre jellemző adatok távolsági átvitelének átfogó megoldása egyelőre csak néhány koncepció és prognózis szintjén létezik. A leginkább elfogadott elképzelés szerint a távolsági adatátvitel kommunikációs csatornáit csillagszerűen ágaznának ki a Tudományos, Műszaki és Gazdasági Tájékoztatói Központ Központi Műszaki Bázisából (Ústředí vědeckých a ekonomických informací – Ústřední technická základna, ÚVTEI–ÚTZ) az ágazati információs központok mint technológiai csomópontok felé (1. ábra).

1. ábra A csillagszerűen elágazó modell

2. ábra Az ágazati szakosodást elősegítő modell

3. ábra Az ágazati szakosodást elősegítő modell nagyvárosi körülményekre történő alkalmazása

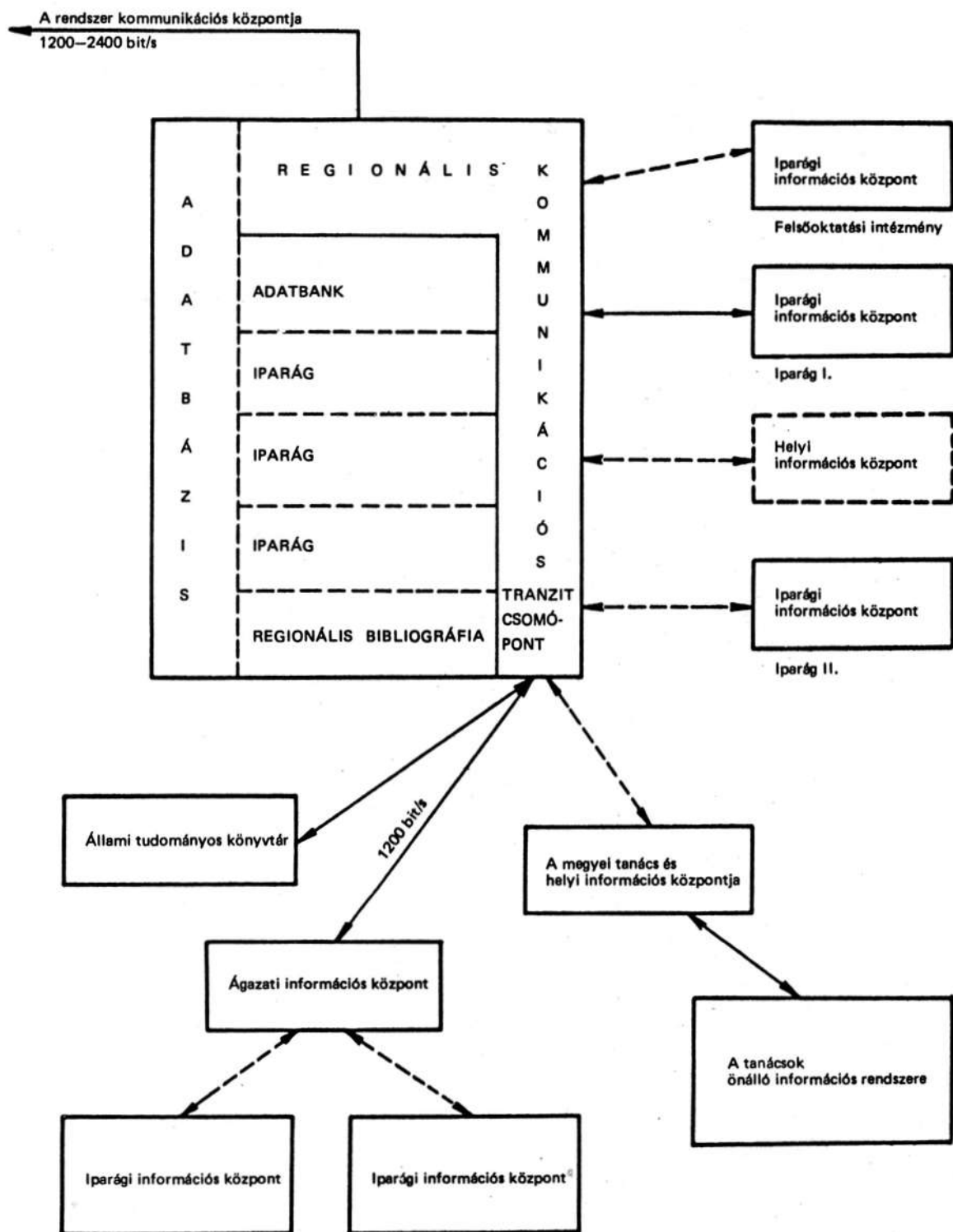
E megoldás, mégha a telekommunikációs vonalak bérleti díjának drágasága meglehetősen költségessé is teszi, mindaddig elfogadható, amíg az említett technológiai csomópontokon lévő terminálok (*Siemens 8161* típusú képes terminálokkal, illetve *Siemens 8121* típusú mozaiknyomtatóval számolnak egyelőre) száma alacsony marad.

Mihelyt azonban a terminálok száma növekedni kezd – ami várható –, másféle megoldások látszanak célszerűeknek. Ezért már a koncepció szintjén is kár az előbbi csillagszerű megoldást választani. S itt nemcsak a gazdaságossági szempontok jönnek számításba, hanem az érdemiek is. Biztosítani kell ui. azt, hogy a rendszeren belüli kommunikáció kiválasztott központja a maga egységesítő befolyása (programokkal való felszereltség, az adatok formális leírása, a mutatók jellege stb.) ellenére is *meghagyja az egyes kommunikációs tranzitközpontokhoz csatlakozó ágazati információs központok érdemi autonómiáját*, azaz adatbázisaik ágazati, majd azt követően iparági specializáltságának hangsúlyozását. E követelménynek a 2. ábrán látható kapcsolati modell felel meg.

Ha a csehszlovákiai helyzetnek megfelelően módosítjuk a 2. ábrának azt a részletét, amely a kommunikációs tranzit-csomópont kapcsolat-sémáját mutatja, kapjuk a 3. ábrán látható megoldást.

Ez az ábra abból indul ki, hogy az ágazati információs központok túlnyomó része az ország három városában – *Prágában, Brünben és Pozsonyban* – található, valamint, hogy a kommunikációs tranzit-csomópont nincs az ágazati információs központ épületében, hanem pl. a gyors ütemben kifejlesztetni szándékozott számítóközpont típus, az ún. szolgáltató számítóközpont egyik egységében. Ez a modell lehetővé teszi, hogy az ágazati információs központ az azonos városban működő iparági információs központokkal való kapcsolattartásra a helyi telefonhálózatot használja fel.

A 4. ábra arról tájékoztat, hogy a kommunikációs tranzit-csomópontok tevékenységébe miként lehet beiktatni a harmadik lehetséges hangsúlyt, azaz az adatbázisok regionális specializáltságának a hangsúlyozását.

4. ábra A regionális szakosodást is lehetővé tevő modell

/SUROVY, K.: Několik poznámek ke komunikaci hypotetických vazeb v soustave VTEI = Československá Informatika, 20. köt. 11. sz. 1978. p. 299-305./

(Futala Tibor)